

# Temelji sobivanja

Silvo Šinkovec

Ogledal sem si projekt Dušana Jovanovića *Spovedi* v APT v Novem mestu. Tudi sam nastopam v njem. Postavljamo si vprašanje, kaj sili človeka, da mora izpovedati svoje dejanje, svoj občutek krivde? Kako to doživljajo kaznjenci v zaporu, narkomanka, pedofil, politik, odvetnik, zdravnik, ločena žena ...? Vsi delamo slaba dejanja in z občutkom krivde v svojem srcu ostanemo sami. Spomnil sem se na *Zločin in kazen*. Vest (glas) je kompas za iskanje poti.

Misel se mi je vrnila k pogovoru na pred tridesetimi leti, ko mi je šef enega od oddelkov na Inštitutu Jožef Štefan rekel, da bi vsi ljudje morali spoštovati sedem božjih zapovedi. "Prve tri, ki se nanašajo na Boga pustimo prepričanju posameznikom, drugih sedem, ki se nanašajo na medčloveška razmerja, veljajo za vse ljudi", je trdil.

*Ne ubijaj, ne nečistuj in ne kradi* so tri velike zapovedi, ki ubesedijo temeljna pravila življenja. Življenje vsakega človeka je sveto, podarjeno in nad njim nimamo oblasti. Življenje sprejmemo in nikoli ne smemo ubijati v nobeni obliki. Človekova intima je tudi sveta. Vsak človek ima svoj svet prostor, v katerega lahko vstopi le tisti, kateremu le-ta dovoli in ga vanj povabi, ker čuti dovolj veliko zaupanje in ljubezen. Spolnost ni samo telo, ampak je tesno povezana z osebnostjo in doživljanjem osebne vrednosti. Spolna nedotakljivost je sveta stvar tudi za našo spolnostjo preplavljeno družbo. Spoštovanje lastnine (ne kradi) je tretja velika zapoved in meja, ki si jo moramo postaviti, da ohranjamo spoštovanje vsakega človeka. Stvari, ki smo si jih pošteno pridobili, nam pripadajo in nihče nima pravice, da nam jih odvzame.

Zapoved *ne pričaj po krivem* nas usmerja v iskrenost in jasen odnos. Ko se zatečemo k laži, škodujemo drugemu in sebi. Oddaljimo se od resnice in od svojega bistva. *Ne želi svojega bližnjega žene in ne želi svojega bližnjega blaga* sta zadnji dve zapovedi in zahtevata (vabita), da se človek v samem začetku, ko še ni slabega dejanja, spopade z željo, s strastjo in s pohlepom. Človek, ki obvlada skušnjava, je svoboden.

Zapoved *spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji* ureja prvi odnos, ki ga doživimo, razmerje do staršev. Ko ustrezno uredimo ta odnos, imamo dobro podlago za spoštljive odnose do vseh drugih ljudi. Na to danes opozarja družinska terapija. Blagor otroku, ki je spoštovanje doživel s strani staršev.

*Veruj v enega Boga, ne skruni Božjega imena, posvečuj Gospodov dan* so prve tri zapovedi, ki usmerjajo človeka v religiozno izkušnjo. Kdor spozna Boga, ima izkušnjo brezpogojne ljubezni, kajti Bog je ljubezen. Preko izkušnje resnične Ljubezni, človek doživlja svoje dostojanstvo, osebno vrednost in vrednost vsakega človeka. (Kakovostna) religiozna izkušnja služi kot matrica za (kakovostne) medčloveške odnose.

Etično razmišljanje starih Grkov, v biblični ali v drugih verskih tradicijah v veliki meri sovпада. Človek naj v prvi vrsti dela dobro, sebi in drugim. To je povezano s čutom empatije in z občutkom, da je vsak človek svet prostor. Z njim ne smemo manipulirati in ga zlorabljati.

V slovenski šoli se sedaj ukvarjamo z vzgojnim načrtom, razmišljamo o novi beli knjigi. Ob tem pa se mi postavlja vprašanje, kakšen cilj si postavljamo pri naši vzgoji. V kakšnega človeka naj zrastejo naši mladi ljudje? Katere vrednote naj jim postanejo svete? Želim si, da bi vsak mlad državljan naše države doživel, da je vreden ljubezni in spoštovanja. To je osnova za mirno, spoštljivo in pravično družbo, v kateri se bomo vsi čutili varne. Vsi učitelji in vzgojitelji lahko veliko storimo v to smer. To je naša odgovornost in naše poslanstvo. Naj nas 5. oktober, svetovni

dan učiteljev, spodbudi, da bi se svoje vzgojne moči še globlje zavedali in se odločili, da dodamo vsak po svojih možnostih svoj delež h graditvi družbe, v kateri bo imel vsak človek dober kompas za iskanje resnice in svobode. V najtežjih slabih dejanjih ostaja živ glas vesti. Tudi v *Spovedih*.